

Training in action

Acest document reprezintă sinteza cursului **Training in action** implementat atât la nivel european cât și la nivel national (în 6 țări Europene Franța, Germania, Grecia, Italia, Portugali și România). Acesta se propune ca un instrument util atât pentru formatori cât și pentru actorii instituționali. Cursul Training in action urmărește să promoveze un proces de învățare experiențială, prin practică și prin implicarea actorilor din domeniul economiei sociale și solidare. Este al doilea produs intelectual realizat în cadrul proiectului *Strengthening VET trainers' competences and skills* (Sep. 2019 – Aug. 2021), finanțat de către programul Erasmus+.

Versiune finală

Februarie 2021

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Coordonare și editare:

Soana Tortora and Chiara Bonifazi (Solidarius – Italia)

Co-Autori:

Soana Tortora and Chiara Bonifazi (Solidarius – Italia)

Sofia Mora and Sofia Pereira (APDES – Portugalia)

Mihaela Vetan (CRIES – România)

Josette Combes and Bruno Lasnier (MES – Franța)

Laura Aufrère and Jason Nardi (RIPESS Europe)

Georgia Bekridaki and Elena Tzamouranou (DOCK – Grecia)

Günther Lorenz (TechNet – Germania)

Acest document a fost dezvoltat în cadrul proiectului “SSE VET2 - Strengthening VET trainers’ competences and skills” (Agreement number 2018-1-PT0-KA202-047501)

Acesul la acest document este deschis și pus la dispoziție prin Erasmus+ Platforma de rezultate a proiectului <http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/projects/> - după finalizarea proiectului precum și pe website-ul partenerilor.

Sprijinul Comisiei Europene nu reprezintă neapărat recomandarea acesteia privind conținutul materialului, acesta fiind strict rezultatul viziunii autorilor iar Comisia Europeană nu poate fi trasă la răspundere pentru orice posibilă utilizare a informațiilor conținute în acesta.

Partenerii proiectului

www.apdes.pt

www.dock.zone

www.cries.ro

www.le-mes.org

www.ripeseu.net

www.solidariusitalia.it

www.technet-berlin.de

CUPRINS

0. Introducere	4
1. Cursul Formare în Acțiune pentru formatori	6
1.1 Formarea transnațională	8
– Titlu	
– Durată	
– Scop General	
– Rezultatele specifice învățării	
– Cuvinte cheie	
– Conținut	
1.2 Programe de formare pilot la nivel național	12
- Titlu	
- Durată	
- Scop General	
- Rezultatele specifice învățării	
- Cuvinte cheie	
- Conținut	
1.3 Participare transnațională la programul de formare	17
– Titlu	
– Durată	
– Scop General	
– Rezultatele specifice învățării	
– Cuvinte cheie	
– Conținut	
2. Abordarea metodologică	20
2.1 Sugestii pentru formatori	24
3. (Re)Surse de inspirație	26
<u>ANEXE</u>	
A. Pactul de formare	29
B. Chestionare zone de experimentare	30
C. Propunere program de formare transnational, 5 zile	31
D. Propunere d program de formare transnational, 8 zile	33
E. Propunere program de formare transnational, 5 zile	36

0. INTRODUCERE

Acest document este produsul central al activității derulate de către partenerii proiectului „Consolidarea competențelor și abilităților formatorilor VET în economia socială și solidară”.

Ce este Economia Socială și Solidară?

Economia Socială și Solidară (ESS) este o formă de a satisface nevoile umane prin activități economice - precum producția și schimbul de bunuri și servicii - care consolidează valorile justiției sociale, durabilității ecologice, cooperării, mutualității, comunității și democrației.

ESS este un tip economie care vizează o formă diferită de dezvoltare decât cea convențională, care este orientată spre profit. Aceasta include organizații al căror scop se axează mai mult pe valorile culturale, sociale și de mediu decât pe maximizarea câștigului financiar.

Acest tip de economie este format de o constelație de grupuri, de rețele la nivel local, organizații civice, platforme bazate pe consumatori și producători, cooperative și întreprinderi sociale.¹

ESS se desfășoară deja prin mii de inițiative ale cetățenilor, practici de solidaritate și rețele de colaborare în toată Europa și în diferite părți ale lumii. Se afirmă tot mai mult ca un model socio-economic vibrant și promițător.

Obiectivul principal al proiectului este promovarea economiei sociale și solidare în Europa, la nivelul Educației și Formării Profesionale (EFP), integrând conținutul și metodologiile ESS în programele de învățământ profesional și tehnic.

Documentul de față reprezintă sinteza unui curs de formare, care se propune ca un instrument util pentru formatori și actori instituționali la nivel național și european.

Cine sunt cei care au dezvoltat acest curs?

Acest curs reprezintă al doilea produs intelectual rezultat din munca de colaborare a 6 organizații aflate în diferite țări europene și o rețea europeană,

¹ Adapted from RIPESS (2015). Global Vision for a Social Solidarity Economy: Convergences and Differences in Concepts, Definitions and Frameworks. Available at: http://www.ripest.org/wp-content/uploads/2015/02/RIPESS_Global-Vision_EN.pdf

care s-au adunat în cadrul proiectului „Consolidarea competențelor și abilităților formatorilor din învățământul profesional și tehnic” (septembrie 2018 - august 2021), co-finanțat prin programul Erasmus + al Uniunii Europene.

Acest proiect este urmarea proiectului denumit *“Economia socială și solidară în Europa: afirmarea unei noi paradigme prin curriculum din învățământul profesional și tehnic ”* (septembrie 2016–august 2018), co-finanțat prin programul Erasmus+, program al Uniunii Europene.

Cui i se adresează cursul Formare în Acțiune?

Acest curs de formare reprezintă un instrument pentru formatori din învățământul profesional și tehnic și formatori din organizațiile ESS. Acesta își propune să construiască un curs de **formare în acțiune** (training in action) care să stimuleze și să susțină formatorii în timpul activității lor. Poate servi în egală măsură ca model de referință pentru alți profesioniști care își desfășoară activitatea la diferite niveluri ale sistemului de instruire și educație, interesați de domeniul ESS.

Acest curs este util și personalului și organizațiilor care își desfășoară activitatea în domeniul ESS și care au un interes în dezvoltarea cursurilor și programelor de formare care au la bază principii și valori ale economiei sociale și solidară.

Care sunt motivele pentru care am dezvoltat acest curs?

Noi credem cu tărie că este crucial să investim în educația și formarea generațiilor viitoare, astfel încât oamenii să poată crește ca cetățeni care își dezvoltă activitatea profesională cu o viziune critică asupra sistemului economic actual, favorizând dezvoltarea unui sistem ecologic și social puternic. În plus, cartografierea programelor de formare în domeniul economiei sociale și solidară, prezentată în primul produs al proiectului curent² a arătat lipsa cursurilor din domeniul formării profesionale axate pe economie socială și solidară și, mai ales, integrarea conținuturilor și metodologiilor ESS în curricula din învățământul profesional și tehnic.

Din acest motiv, acest proiect își propune să promoveze, în cadrul cursurilor educaționale și profesionale, discuții și practici în jurul modelelor și paradigmelor socio-economice alternative, în primul rând din domeniul ESS.

Acest curs de formare în acțiune este conceput ca un proces de învățare experiențială concretă care permite grupului țintă (formatori din învățământul

² Produsul intelectual 1.

profesional și tehnic) să cunoască direct inițiativele ESS pentru a le facilita înțelegerea contextului local.

Care sunt acțiunile viitoare?

Acest program de formare pilot este un punct de pornire pentru un proces care urmărește mobilizarea unui spectru larg de persoane relevante, care joacă un rol important în sistemul ESS și al învățământului profesional și tehnic, în vederea dezvoltării de strategii practice pentru promovarea și:

- includerea acestor subiecte, acestor abordări inovatoare în programele de formare a din învățământul profesional și tehnic;
- recunoașterea și certificarea abilităților în domeniul ESS a formatorilor din învățământul profesional și tehnic;
- creșterea vizibilității temelor de ESS și integrarea acestora în abordările naționale și europene privind formarea profesională;
- recunoașterea ESS ca vector de schimbare socială și economică;
- realizarea de inițiative pentru promovarea ESS în învățământul profesional și tehnic.

1 CURSUL FORMARE ÎN ACȚIUNE PENTRU FORMATORI DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PROFESIONAL ȘI TEHNIC³

Conținutul primului produs realizat în cadrul acestui proiect (O1. „Cartografierea competențelor formatorilor din învățământul profesional și tehnic și a programelor de formare ESS existente”) a fost dezvoltat în trei părți:

- „Abordări ale principalelor concepte de ESS, învățământul profesional și tehnic, abilități și competențe”;
- „Abilități și competențe necesare pentru ESS și programele de formare existente în domeniul ESS în fiecare țară”;
- Cartografiere a abilităților și competențelor formatorilor din ESS printr-o cercetare de teren.

Rezultatul cartografierii a evidențiat competențele generale și specifice necesare formatorilor din învățământul profesional și tehnic pentru diseminarea și împărtășirea ESS.

Cursul de formare în acțiune are, prin urmare, obiectivul de a proiecta și experimenta răspunsurile la această cerere de formare.

³ Mai multe detalii și informații (cuprind materiale de formare și metodologii utilizate) despre cum acest curs a fost dezvoltat în timpul proiectului găsiți la http://www.socioeco.org/bdf_dossier-54_en.html

Acest rezultat intelectual (O2) este denumit *Curs de Formare în Acțiune*, deoarece unul dintre obiectivele sale este de a promova un proces de învățare prin experiențe și practice reale, prin implicarea grupului țintă (formatori din învățământul profesional și tehnic și formatori din organizații ale ESS) în experiențele și inițiativele locale ale ESS pentru a crea un cadru mai clar al fiecărui context local de ESS.

Este un **proces integral**, caracterizat de trei momente de formare:

1. Un curs de formare pilot la nivel transnațional (5 zile)
2. Curs de formare pilot la nivel național: (8 zile)
3. Curs de formare cu participare transnațională, pentru validarea rezultatelor (5 zile)

Scopul general al Cursului de Formare în Acțiune (Training in action)

- Asigurarea integrării eficiente a conținuturilor și metodologiilor ESS în programele de învățământ profesional care să permită formatorilor să fie implicați într-un program de formare în acțiune pentru a dobândi abordarea transversală și inovatoare a ESS;
- Răspuns la nevoile ESS prin acțiuni inovatoare în curricula din învățământul profesional și tehnic;
- Dezvoltarea unei comunități a formatorilor (formatori, cursanți, actori locali...) care urmează și inspiră întregul curs al acestui program de formare în acțiune;
- Dezvoltarea competențelor și cunoștințelor pentru a putea organiza vizite de teren în organizațiile ESS pentru stagii și formatorii implicați în sistemul de învățământul profesional și tehnic;
- Dezvoltarea competențelor pentru a crea sinergii și rețea între actorii din învățământul profesional și tehnic și ESS, inclusiv oportunități de învățare, stagii pentru elevi.

Structura generală a Programului de formare în Acțiune

Pentru a atinge aceste obiective este important ca fiecare moment al cursului de formare în acțiune să fie bine organizat și ca proiectarea didactică să asigure coerența **între conținut și metodologiile de formare** (a se vedea capitolul 2 de mai jos).

Când proiectați fiecare fază a programului de formare, este important să țineți cont de pașii următori:

PASUL 0 - Faza de pregătire care include selectarea participanților și a formatorilor, pe baza abilităților necesare;

PASUL 1 - Faza de evaluare a nevoilor de instruire, concentrându-se pe nevoile, așteptările și motivațiile participanților;

PASUL 2- Definirea obiectivelor și a conținutului instruirii pe baza analizei nevoilor;

PASUL 3- Co-crearea unui pact de formare⁴ prin care fiecare participant se va simți responsabil pentru procesul generativ care va avea loc;

PASUL 4- Co-crearea de materiale de instruire și metodologii care activează la participanți dimensiunile cognitive, fizice și emoționale;

PASUL 5 - Faza de evaluare pentru a prevedea întotdeauna momente de evaluare și autoevaluare în timpul cursului cu intervenții constante și un moment de evaluare finală

Alte acțiuni necesare

Construirea unei platforme de e-learning ca instrument comun pentru completarea întregului proces al cursului de formare în acțiune. Acolo va fi:

- un dosar internațional comun al platformei cu toate materialele din proiect și alte resurse de instruire în Limba Engleză;
- dosare de sesiuni naționale pe care fiecare partener le va folosi atât cât este necesar, în acțiuni precum:
 - Colectarea de materiale naționale și resurse bibliografice;
 - Propunerea de exerciții și activități de învățare;
 - Însotirea cursurilor naționale prin forum, chat, fișiere video sau audio.

Crearea (după experimentarea cursului de formare) a unui loc virtual comun pentru a partaja instrumente, conținuturi și feedback în comunitatea de formare transnațională și pentru a-l deschide către alți formatori interesați de rezultatele proiectului. Au fost utilizate două instrumente diferite:

- Toate materialele create în timpul proiectului sunt găzduite de platforma internațională de resurse ESS socio-eco.org, organizată autonom, în funcție de temele și limbile documentului stocat;
- Forumul Loomio este deschis pentru a ajuta comunitatea de formare să împărtășească și să discute probleme de instruire, sfaturi și resurse.

1.1. PROGARMUL DE FORMARE TRANSNAȚIONAL

Primul training transnațional (C1) și-a propus să împărtășească formatorilor din diferite țări un vocabular, instrumente și metodologii comune pentru a conduce evenimentele naționale de formare ulterioare.

În această sesiune de instruire, care implică 2 formatori (în calitate de cursanți) din toate țările partenere, a fost posibilă validarea structurii și conținutului instruirii cu privire la temele ESS, cu o atenție specifică naturii transversale și complexității conținuturilor.

Pentru a proiecta această **primă sesiune de formare transnațională „de viziune și metodologie comună”** este necesar să cunoaștem, pe cât posibil, contextele naționale în care vor avea loc experimentările și destinarii formării. Este important - de exemplu

⁴ Exemplu de pact de formare se regăsește în Anexa A la pagina 29

- să înțelegem dacă formatorii care vor participa la instruire lucrează cu tineri, persoane cu vulnerabilități și adulți șomeri și să știm ce sectoare (meșteșuguri, turism, catering, servicii personale ...) sunt cele mai dezvoltate în acele teritorii.

Un scurt chestionar⁵ a fost creat în acest sens, cu ajutorul căruia partenerii au descris ariile lor specifice de experiență (persoane relevante, realitatea ESS , etc).

TITLU	Co-proiectați o experiență internațională de formare în acțiune cu formatori implicați în învățământul profesional și tehnic și ESS
-------	--

DURATĂ	5 zile (14-18 Octombrie 2019) ⁶
--------	--

OBIECTIVE GENERALE	- Să dezvoltăm un program de formare în domeniul ESS, care să contribuie la o formare mai completă și mai incluzivă și la dezvoltarea profesională a formatorilor din învățământul profesional și tehnic și ESS. - Să facilităm integrarea eficientă a conținuturilor și metodologiilor inovatoare ale SSE în programele de învățământ profesional și tehnic la nivel internațional și național. - Să facilităm partajarea, într-un context transnațional, de informații privind viziunea, misiunea, metodologiile și conceptele cheie, astfel încât să se poată reproduce în fiecare țară o pregătire pilot a formatorilor din învățământul profesional și tehnic în problemele ESS pentru dezvoltarea locală durabilă. - Să asigurăm co-proiectarea unei structuri comune pentru pregătirea programelor de formare națională.
--------------------	--

REZULTATE SPECIFICE ÎNVĂȚĂRII	- Familiarizarea participanților cu privire la metodologia cercetării în acțiune (action research), pentru a o putea folosi în proiectarea de cursuri de formare în acțiune (training in action); - Să cunoască modul de utilizare a metodologiilor de instruire în conformitate cu principiile și valorile ESS - Să conștientizeze abilitățile necesare pentru ca ESS să fie integrată în programele de învățământ profesional și tehnic; - Să conștientizeze rolul pe care învățământul profesional și tehnic îl poate juca în tranziția de la economia convențională la ESS; - Să dezvolte competențele digitale.
-------------------------------	--

⁵ Chestionarul este disponibil în anexa B la p. 30.

⁶ O propunere de plan pentru un program de formare transnațional pe perioada a 5 zile este disponibil în anexa C la pagina 31.

CUVINTE CHEIE	- Economie Socială și Solidară și Organizații pentru promovarea Economiei Sociale și Solidare (OSS) - Întreprinderi sociale - Antreprenoriat social - Management democratic - Dezvoltarea locală și sustenabilă - Lanțuri de aprovizionare și distribuție în rețelele ESS - Resurse etice și solidare - Resurse financiare și non-financiare - Abordare a capabilităților - Metodologia cercetării de acțiune - Viitorul muncii - Învățarea participativă - Curricula în învățământul profesional și tehnic - Competențe cognitive, afective
---------------	---

CONȚINUT	1. Limbaj și semnificații pentru o viziune comună: diferențe între ESS și economia convențională, la nivel de a. Valori și principii b. Management c. Finanțe și resurse 2. Rolul ESS și a învățământului profesional și tehnic din perspectiva unei dezvoltări locale durabile și solidare: viitorul muncii în acest moment de criză (criză economică, socială, de mediu și culturală) și a provocărilor tehnologice puternice. 3. Competențe cheie și abilități tehnice în programa de învățământ profesional și tehnic în raport cu nevoile ESS: competențe cognitive, afective și conative. 4. Cercetarea într-un curs de formare în acțiune (analiza contextului, metodologii participative, implicarea actorilor locali și mobilizarea acestora pentru a promova cetățenia activă și procesele transformatoare către o dezvoltare locală durabilă). 5. Co-proiectarea structurilor naționale de formare a pilotului (conținuturi și metodologii). 6. Platforma Moodle.
----------	--

SUGESTII PRACTICE PENTRU ÎMBUNĂTĂȚIREA REZULTATELOR DE ÎNVĂȚARE

DESPRE PARTICIPANȚI - selectați cu atenție participanții, evaluând disponibilitatea timpului lor pentru a se implica și a face parte dintr-o comunitate de formare continuă. Oferiți-le acces la materiale și documentație înainte și în timpul instruirii prin intermediul platformei Moodle. În acest scop, este important să prezentați și să îmbunătățiți instrumentul platformei Moodle din prima zi de formare.

DESPRE CREAREA UNEI COMUNITĂȚI DE FORMARE - este foarte important ca toți participanții (cursanți și formatori) să contribuie la crearea unui climat propice de învățare. Așadar, ar putea fi util să:

- adoptați soluții de găzduire cu spații adecvate și pentru activități în aer liber;
- stabiliți împreună un pact de formare la începutul cursului, ținându-l întotdeauna în minte, asigurându-vă că principiile comunicării non-violente sunt clare;
- adoptați metodologii participative;
- organizați o scurtă evaluare la finalul fiecărei zile;
- folosiți diferite limbaje de comunicare verbală și non-verbală;
- organizați momente de sărbătoare pentru munca depusă.

DESPRE CONȚINUT - asigurați-vă că oamenii își consolidează cunoștințele despre ESS și învățământul profesional și tehnic. În acest sens, poate fi util să stabiliți obiective zilnice și să continuați cu evaluarea zilnică a realizărilor lor.

DESPRE METODE DE ÎNVĂȚARE - este fundamental să alegeți o abordare de jos în sus a formării și să vă alocați timp pentru co-proiectarea programelor și a conținuturilor de formare împreună cu toți cursanții, pornind de la propriile experiențe. Amintiți-vă întotdeauna că formatorul trebuie să fie un **facilitator** și, în timpul dezbaterilor sau exercițiilor practice, este important să lăsați timp pentru reflecție și rezumarea concluziilor obținute, a lecțiilor învățate și a rezultatelor implicate. Apoi, utilizarea conceptului și a metodologiei de cercetare-acțiune trebuie să fie clară pentru formatori și cursanți la fiecare etapă a procesului de formare.

DESPRE VIZITE ÎN TEREN ȘI STUDII DE CAZ - vizitele pe teren sunt foarte importante pentru a asigura o abordare empirică a instruirii. Este fundamental să le alegeți cu atenție în funcție de obiectivele programului de formare și să nu faceți prea multe. Mai degrabă, este recomandabil să invitați diferiți invitați externi în timpul formării (actori locali din sistemul ESS și învățământul profesional și tehnic, cetățeni, autorități locale, școli), oferindu-le un rol activ în formare.

1.2. PROGRAMELE NAȚIONALE DE FORMARE

Cele **zece cursuri naționale pilot** sunt evenimente de formare organizate de fiecare partener în propria țară, utilizând și adaptând conținutul și metodologiile obținute în timpul instruirii transnaționale. La aceste evenimente de formare au participat formatori atât din învățământul profesional și tehnic cât și din rețelele ESS (cel puțin 4 pentru fiecare zonă de experimentare).

TITLU	Formatori în acțiune: instruiți pilot pentru inovarea formării profesionale către o dezvoltare locală durabilă
-------	---

DURATĂ	8 ZILE (Ianuarie 2020 – Iulie 2020) ⁷
--------	--

OBIECTIVE GENERALE	- Să implice formatori din învățământul profesional și tehnic din fiecare zonă de experimentare din fiecare țară: 1. să valideze conținutul și structura cursului de formare; 2. să participe activ la procesul de instruire-în-acțiune, producând conținuturi și metodologii pentru cursurile de promovare a ESS în învățământul profesional și tehnic. Acest element este foarte important deoarece reprezintă cea mai inovatoare parte a proiectului, punând accent pe competențele cognitive, conative și metodologice pe care formatorii din învățământul profesional și tehnic trebuie să le dezvolte pentru a promova ESS. În această fază va fi posibil să experimenteze co-crearea materialelor didactice adaptate contextului național. - Să experimenteze în anumite zone ale fiecărei țări partener programul de formare în acțiune, co-construit în cadrul formării transnaționale. - Să asigure creșterea numărului de formatori din învățământul profesional și tehnic capabili să integreze conținutul și metodologiile ESS în programele de formare. - Să creeze oportunități pentru ca actori din ESS și învățământul profesional și tehnic să se întâlnească în domeniile de experimentare și să declanșeze procese de dezvoltare locală, inclusiv a unor stagii profesionale în organizațiile ESS.
--------------------	---

⁷ O propunere pentru 8 zile de formare la nivel național se regăsește în anexa D, la pagina 33.

REZULTATE SPECIFICE DE ÎNVĂȚARE	– Creșterea cunoștințelor formatorilor din învățământul profesional și tehnic atât cu privire la lumea ESS în general, cât și cu privire la experiențele prezente pe teritoriul lor. – Cunoașterea și analiza contextelor teritoriale și a diferitelor fluxuri⁸ care fac parte din ele. – Dezvoltarea abilității de a exploata conexiunile posibile între diferiți actori pentru a facilita crearea de rețele și pentru a orienta lanțurile economice către o dezvoltare locală și durabilă. – Cunoașterea și îndrumarea cursanților către forme decente, creative, colaborative și colective de muncă și antreprenariat, care urmează să fie desfășurate din perspectiva ESS. – Cunoașterea modului de utilizare a metodologiilor de instruire în conformitate cu principiile și valorile ESS. – Cunoașterea metodologiei de cercetare-acțiune. – Dezvoltarea competențelor digitale.
---------------------------------	---

CUVINTE CHEIE	– Economie Socială și Solidară și Organizații pentru promovarea Economiei Sociale și Solidare (OSS) – Întreprinderi sociale – Antreprenariat social – Management democratic – Dezvoltarea locală și sustenabilă – Lanțuri de aprovizionare și distribuție în rețelele ESS – Resurse etice și solidare – Resurse financiare și non-financiare – Abordare a capabilităților – Metodologia cercetării de acțiune – Viitorul muncii – Învățarea participativă – Curricula în învățământul profesional și tehnic – Competențe cognitive, afective
---------------	---

CONȚINUT	1. Profilul participanților și evaluarea abilităților 2. Metodologia cercetării acțiunii și analiza teritorială 3. Conținuturi specifice dezvoltate în funcție de fiecare context național
----------	--

Între fiecare sesiune de formare și următoarea, activitatea de formare a formatorilor din învățământul profesional și tehnic continuă în activitatea lor profesională.

⁸ Flows are dynamics that permeate each territory: natural, cultural and economic flows.

To learn more about flow reorganisation in the SSE compare http://solidarius.com.br/mance/biblioteca/solidarity_economy.pdf

Acest lucru înseamnă că aceștia pot testa în activitatea lor de zi cu zi și în contexte diferite (prin metodologia de cercetare-acțiune și formare-în-acțiune) conținuturi și metodologii experimentate în evenimentele de formare la care au participat, într-o logică a învățării pe tot parcursul vieții.

Programele de formare (a se vedea anexele) sunt concepute pentru obiective zilnice, pentru a facilita reproductibilitatea lor în diferite contexte: va fi posibil să se implementeze zilele de formare în diferite secvențe (pentru formarea de 8 zile: 4 + 4; 3 + 3 + 2; etc.)

SUGESTII PRACTICE PENTRU A OBȚINE REZULTATE MAI BUNE ALE ÎNVĂȚĂRII

DESPRE PARTICIPANȚI - faza de selecție a participanților este crucială pentru eficiența antrenamentului, deci este important să:

- alegeți participanții din ambele domenii (formatori din învățământul profesional și tehnic și actori din ESS) într-o abordare echilibrată;
- alegeți participanți cu experiențe diferite: acest lucru ajută la formarea unei comunități dinamice de învățare îmbogățite de diversitatea perspectivelor;
- alegeți participanții care au o cunoaștere și o aderență minimă la valorile, principiile și practicile ESS;
- alegeți participanți cu o motivație și un interes ridicat pentru valorile și practicile ESS;
- alegeți participanții dornici să-și pună la îndoială rolul de formator;
- alegeți participanți care pot garanta o participare constantă la întregul proces de formare;
- alegeți, dacă este posibil, formatori din învățământul profesional și tehnic care aparțin aceluiași centru sau școală de formare profesională pentru a crea o oportunitate mai bună de a aplica și de a urma formarea în acțiune cu elevii.

DESPRE CREAREA UNEI COMUNITĂȚI DE FORMARE - grija - o noțiune de bază în ESS care subliniază responsabilitatea reciprocă de a acorda atenție participării loiale, bunăstării și sentimentelor de siguranță - este ingredientul din centrul comunității de învățare. Conceptul de grijă ar trebui să ghideze crearea comunității de formare.

Dacă formarea se desfășoară față în față, este important să aveți grijă:

- de aspecte logistice (adică alegerea locului de instruire și momentele de pauză; alegerea produselor de consum din întreprinderile ESS);
- să oferiți momente de sărbătoare și momente de schimb informal între participanți;
- să utilizați metodologii de instruire care oferă limbaje expresive, altele decât cele verbale (manual, desen, ...); îmbunătățiți utilizarea mișcărilor corporale.

Dacă formarea este la distanță, este important să aveți grijă:

- să limitați timpul petrecut în fața ecranelor;

- să selectați cu grijă instrumentele digitale⁹ pentru instruire, astfel încât toți participanții să le poată utiliza și să aibă acces deplin. Dacă nu știau aceste instrumente în prealabil, acordați timp tuturor pentru a învăța cum să le folosească, depășind astfel orice decalaj digital.
- să selectați instrumentele digitale care permit o varietate de acțiuni: partajarea materialelor, diferite canale de comunicare (chat, forum ...), înregistrare, crearea de camere ... etc.;
- să respectați orarele stabilite;
- să asigurați pauzele necesare.

DESPRE CONȚINUT – asigurați-vă că oamenii își îmbunătățesc cunoștințele despre ESS și învățământ profesional și tehnic și asigurați-vă că participanții au înțeles potențialul întâlnirii dintre cele două sectoare, în contextul mai larg al dezvoltării locale, inclusiv perspectiva obiectivelor de dezvoltare durabilă.

Din acest motiv, ar putea fi util:

- să porniți de la conținuturi de formare reale din învățământul profesional și tehnic (programe, unități didactice, materiale) și să le analizați din punct de vedere ESS, pentru a putea să se compare obiectivele de formare, cuvintele cheie și limbajul utilizat;
- să mențineți întotdeauna o abordare dialectică, bazate pe discuții, astfel încât valorile și principiile ESS să nu fie descoperite ca dogme;
- să plasați conceptul de transformare în centrul programului de formare: participanții care urmează să fie formatori trebuie să fie conștienți de importanța acestui proces și de rolul pe care îl au.

Ar trebui oferite resurse în limba națională pentru a ajuta viitorii formatori să aibă acces la materiale, în special la descrierea și mărturiile din inițiativele ESS. Pe cât posibil, aceste resurse ar trebui să includă o varietate de suporturi de învățare: filme, interviuri și podcast-uri.

Dacă lipsesc, aceste resurse vor trebui create și furnizate de către comunitatea de instruire, luând în considerare și câteva exemple din alte țări, ca surse de inspirație.

DESPRE METODE DE ÎNVĂȚARE – Este fundamental să alegeți o abordare de jos în sus a formării și să vă alocați timp pentru co-proiectarea programelor și a conținuturilor de formare împreună cu cursanții, începând din propriile experiențe. Amintiți-vă întotdeauna că formatorul trebuie să fie un facilitator și, în timpul dezbaterilor sau exercițiilor practice, este important să lăsați timp pentru reflecție și rezumarea concluziilor obținute, lecțiilor învățate și implicarea rezultatelor.

Procesul de învățare trebuie să fie dinamic și orientat spre acțiune. Pentru a atinge acest obiectiv ar putea fi util:

- să se asigure, între sesiuni, momente în care participanții pot pune în practică conținutul instruirii în contextul lor de muncă și de viață personală;

⁹ Here are some examples of participatory digital tools: Moodle Platform, Loomio (for voting), Slack (for instant communication), Trello (for task management), JamBoard (for Whiteboard), Mentimeter, BigblueButton, Jitsi (for conferences) etc.

- să se organizeze sesiuni periodice de feedback în care participanții își pot împărtăși experiențele într-o logică de la egal la egal și își poată exprima îndoielile. Îndoielile lor ar trebui considerate ca un obiectiv principal al instruirii: acesta ar trebui să fie adaptat proceselor reale de învățare ale cursanților și nevoilor acestora;
- să se împărtășească cursanților obiective comune și totodată explicite: este necesar ca monitorizarea să fie eficientă;
- să se acorde timp și spațiu procesului creativ colectiv și experimentării.

Aici sunt câteva exemple:

- construirea unei rețele deschise (programarea timpului disponibil) pentru co-proiectarea în timpul fiecărei sesiuni de formare a conținutului următoarelor sesiuni;
- orientarea instruirii pe baza întrebărilor inițiale ale participanților: sesiuni, invitați, vizite, metodologii, conținuturi, care să fie legate de fiecare întrebare;
- implicarea participanților la construirea materialelor didactice colective (folosind fișiere partajate).

DESPRE VIZITE PE TEREN ȘI STUDII DE CAZ

Dezvoltarea unor studii de caz aprofundate și organizarea de vizite pe teren oferă cursanților o oportunitate de a întâlni oameni angajați care vorbesc și explică dintr-o altă perspectivă experiența lor de ESS.

Cursanții pot avea opțiunea de a face alegeri organizatorice orientate spre ESS în dezvoltarea unui studiu de caz, conectându-i cu consecințele din viață (pozitive) ale acestor alegeri.

Studiile de caz sunt partea esențială a cercetării de acțiune, dar nu trebuie să o înlocuiască: sunt un instrument fundamental de cunoaștere pentru faza de analiză a contextului și pentru implicarea actorilor locali și a părților interesate; sunt un instrument de cercetare-acțiune și pot îmbogăți procesul, fiind complementare altor abordări.

Deci, este important să se creeze un instrument comun pentru construirea și analiza studiilor de caz, observându-se 3 niveluri de analiză: date, informații, cunoștințe.

Aceștia vor fi 3 pași diferiți în timpul formării:

- 1) Construirea unei grile de observare, prin identificarea principalelor întrebări la care trebuie să răspundem în raport cu obiectivul nostru;
- 2) Completarea grilei cu informații prin cercetări și vizite pe teren realizate în organizații selectate pe baza obiectivelor de formare;
- 3) Realizarea unui studiu de caz, reorganizarea informațiilor, identificarea relațiilor dintre acestea și regândirea lor.

În acest ultim pas, prin atingerea nivelului de cunoștințe, va fi posibil să înțelegem o experiență din perspectiva actorilor implicați ca povestitori, să analizăm nevoile diferiților beneficiari și să identificăm soluții posibile.

În cazul în care instruirea se desfășoară față în față:

- participarea la o inițiativă ESS „în viață reală” pare foarte importantă. Luând în considerare dinamica locală, trebuie discutat cu cursanții despre posibile roluri: voluntar, vizitator participant, consumator etc.;
- ar putea fi util să se organizeze un atelier experiențial;

- cursanții ar putea realiza interviuri cu persoane care lucrează în domeniul învățământului profesional și tehnic și al ESS.

Dacă instruirea are loc la distanță, este important ca:

- fiecare stagiar (sau grupuri) să organizeze câteva interviuri cu persoane care lucrează în domeniul învățământului profesional și tehnic și al ESS;
- să implicăm invitați externi (alți formatori sau inițiative / cooperative ESS), să le asculte experiențele și să dezbată în jurul acestora.

1.3.PARTICIPAREA TRANSNAȚIONALĂ LA PROGRAMUL DE FORMARE

Formarea participativă transnațională vizează furnizarea testului final și validarea cursului de formare în acțiune.

Prin implicarea unui formator din învățământul profesional și tehnic (în calitate de cursant) care reprezintă fiecare zonă de experimentare care a primit instruirea națională, a fost posibilă validarea cursului de formare în ansamblu, luând în considerare toate realitățile naționale.

TITLU	Schimb de formatori: reciprocitatea experiențelor, metodologiilor și sugestiilor pentru o propunere validată de formare în acțiune.
-------	--

DURATĂ	5 zile (9 -13 Noiembrie 2020) ¹⁰
--------	---

OBIECTIVE GENERALE	- Să compare experiențele naționale; - Să alimenteze un schimb la nivel transnațional între diferitele căi naționale și să caute o sinteză care poate deveni o propunere de formare care să fie prezentată instituțiilor europene și părților interesate; - Să valideze cursul de formare în ansamblu, luând în considerare toate realitățile naționale; - Să se faciliteze dezvoltarea componentei de advocacy pentru inovarea profilurilor și a programelor de formare a formatorilor din învățământul profesional și tehnic.
--------------------	---

REZULTATE SPECIFICE DE ÎNVĂȚARE	- Cunoașterea experiențelor rezultate din pilotarea programului de formare în țările implicate în proiect; - Consolidarea propriilor competențe și abilități ca formatori prin schimbul transnațional; - Compararea metodologiilor folosite în timpul instruirilor naționale în conformitate cu principiile și valorile ESS; - Compararea modului în care - în diferitele teritorii de experimentare - a fost utilizată cercetarea -acțiune. - Conștientizarea importanței pentru sistemul învățământului profesional și tehnic de a adopta perspectiva ESS și de a fi un actor activ în tranziția de la economia convențională la ESS. - Reflectarea asupra modului de asigurare a eficienței cursului de formare în acțiune și e-learning (metodologii și instrumente, cercetare - acțiune, comunitate de formare)
---------------------------------	--

¹⁰ A plan proposal for a 5 days transnational training session is available in annex E at p. 36.

CUVINTE CHEIE	- Formare în acțiune (training in action) - Comunitatea de formare - Metodologia cercetării-acțiune (research action) - Schimb și partajare transnațională - Învățare cooperativă și participativă - Instrumente digitale
---------------	--

CONȚINUT	Schimb transnațional de bune practici de formare utilizate la nivel național, cu privire la: - proiectarea și conținutul instruirii, - metodologii și instrumente didactice, - vizite pe teren și studii de caz, - comunitatea de formare. Sugestii și îmbunătățiri pentru reproducerea formării în contexte naționale și europene. Profiluri de formatori și evaluarea abilităților.
----------	---

SUGESTII PRACTICE PENTRU A OBȚINE REZULTATE MAI BUNE ALE ÎNVĂȚĂRII

DESPRE PARTICIPANȚI - faza de selecție a participanților este crucială pentru eficiența formării, așa că ar fi important să se încurajeze o participare mai mare a celor care au fost stagiați în timpul formărilor naționale, mai degrabă decât a celor care au fost formatori, organizând și facilitând formările pilot astfel încât:

- să aibă loc valorificarea experienței lor directe;
- să se garanteze o reciprocitate și un schimb de la egal la egal;
- să aibă loc promovarea și conștientizarea alegerii de până acum.

DESPRE CREAREA UNEI COMUNITĂȚI DE FORMARE – crearea unei comunități de formare este obiectivul constant la fiecare pas al instruirii noastre.

În cazul formării transnaționale, este important să experimentați potențialul unei comunități de formare transnațională, pentru eficiența schimbului și reproductibilitatea propunerii de formare în acțiune în contexte naționale. Este important să încurajăm participarea activă a tuturor participanților și să le întărim motivația, făcându-i să se simtă parte a unui grup internațional care, chiar și în locuri diferite, lucrează pentru atingerea acelorași obiective.

Într-un singur eveniment de formare, este cu siguranță dificil să atingi acest scop, dar este important - în timpul formării- (chiar și în cazul învățării la distanță):

- să creeze oportunități de schimb informal;
- să existe schimburi bilaterale și mai aprofundate și sesiuni de cunoaștere;
- să existe momente de relaxare și deconectare (prin crearea unei sesiuni dedicate, în afara timpului de formare).

Și, după instruire, este important să găsiți oportunități și instrumente pentru a:

- garanta continuitatea la nivel internațional, permițând participanților să continue schimbul de materiale și metodologii, să compare experiențele și eventualele probleme cu care se confruntă;
- implica un număr tot mai mare de oameni din fiecare țară, diversificând mediile și experiențele;
- crea un spațiu virtual pentru a permite altor formatori să se alăture comunității;
- stabili întâlniri periodice, mai bine față în față, în fiecare țară și la nivel internațional pentru a promova schimbul continuu.

Întărirea comunității de formare prin contact online nu este un aspect pozitiv, desigur, cu toate acestea, unele strategii pot fi utilizate pentru a depăși acest impact, de exemplu:

- atenția pentru aspectele logistice (alegerea platformei, trimiterea de linkuri în avans, configurarea unei liste de corespondență ...);
- menținerea unei atmosfere confortabile și prietenoasă.

La nivel internațional, întâlnirea online facilitează totuși relațiile dincolo de constrângerile spațiului și timpului și reduce costurile de călătorie. Prin urmare, este posibil să vedem aspectele pozitive ale întâlnirii virtuale ca pe o formă de completare a relațiilor față în față, facilitând continuitatea.

DESPRE CONȚINUT - această formare a avut ca scop validarea cursului de formare în acțiune (IO2) de către formatori și cursanți.

Pentru a atinge acest obiectiv, este important:

- să se organizeze sesiuni de partajare la diferite niveluri, alte sesiuni orientate spre îmbunătățirea IO2 și o sesiune finală îndreptată către ceea ce urmează.
- să se dedice o sesiune de instruire cu privire la instrumentele și metodologiile de formare utilizate;
- să se prezinte într-un mod foarte concret obiectivele fiecărei discuții sau exerciții, întrebările care au condus acel proces și răspunsurile;
- să se implice participanții la pregătirea, înainte de începerea instruirii, a materialelor referitoare la experiența națională care să fie prezentate celorlalți participanți;
- să fie alocat timp pentru prezentarea și analizarea a ceea ce nu a funcționat la nivel național și cum ar putea fi depășite aceste aspecte;
- să se aloce timp pentru o autoevaluare a experienței, distingând, dacă este posibil, experiența națională de formare de cea de schimb internațional.

DESPRE METODE DE ÎNVĂȚARE – la fel ca în întregul curs de formare în acțiune, și acest ultim moment de schimb trebuie să fie cel mai interactiv posibil.

Pentru atingerea acestui obiectiv, atât în întâlnirile de formare față în față cât și în cele online, poate fi util:

- să se alterneze sesiunile plenare cu sesiuni de grup mic, care permit diferite niveluri de discuții și contacte între participanți;
 - să se utilizeze instrumente de lucru colaborative;
 - să se utilizeze o aplicație care permite să se ia notițe împreună;
 - să se aplice metodologia sociocrației pentru a se asigura că toți participanții își împărtășesc viziunea în toate subiectele. (Acest spațiu pentru participare și comentarii ar putea fi foarte important și pentru evaluarea zilnică);
 - să se ia în considerare, în programarea sesiunilor, un timp adecvat pentru discuții.
-
-

2.ABORDAREA METODOLOGICĂ

Acest proiect Erasmus + își propune să sporească cunoștințele formatorilor din învățământul profesional și tehnic cu privire la ESS, astfel încât aceștia să își poată interpreta activitatea educațională din perspectiva dezvoltării locale durabile. Acest aspect înseamnă implicarea într-un proces de conștientizare a binelui comun a unei comunități de învățare, formată din formatori, reprezentanți ai organizațiilor de ESS și alți actori locali. Obiectivul este de a dezvolta capacitatea acestora de a lucra împreună pentru acțiuni de schimbare concretă.

Provocarea cu care ne confruntăm este viitorul muncii: într-un moment de criză economică, socială și politică precum cel pe care îl trăim în multe dintre țările noastre și la nivel global, este esențial să regândim munca și formarea profesională strâns legate de dezvoltarea durabilă a comunităților locale și îmbunătățirea abilităților tuturor ca actori ai schimbării.

Este o provocare și mai mare într-un moment în care criza economică este agravată de consecințele pandemiei și schimbările climatice care amenință planeta.

Cursul de formare propus aici și testat de diferiți parteneri se bazează pe 4 elemente care sunt strâns legate și care caracterizează această cale ca un proces în continuă evoluție:

- formare în acțiune;
- cercetare de acțiune
- comunitatea de învățare
- abordarea privind capabilitatea.

O caracteristică a acestui proces este, de asemenea, legătura necesară cu contexte reale în care să experimenteze acțiuni concrete și să implice actori locali, verificând abordările teoretice în vederea intervențiilor ulterioare.

În cadrul acestei forme de formare continuă, puternic ancorată în contextele locale, **metodologia cercetării-acțiune pare cea mai util și adecvat mod de intervenție**, deoarece „sarcina cercetării-acțiune nu este de a descrie lumea așa cum se prezintă, ci de a putea contura cum ar putea fi ”.¹¹

Prin urmare, în dezvoltarea sa, cercetarea nu se separă de acțiune, ci devine, ea însăși, acțiune: conectează obiectivul creării cunoștințelor și conștientizării (de asemenea, prin recuperarea datelor și informațiilor contextuale) cu cel de consolidare sau de creare a relațiilor și legăturilor care devin o condiție pentru schimbarea realității în care se desfășoară cercetarea-acțiune.

În același mod, informațiile și conștientizarea realității dobândite în timpul cercetării-acțiunii devin obiectul unei formări continue care însoțește acțiunea în sine: un tip de formare care nu este separată de acțiune

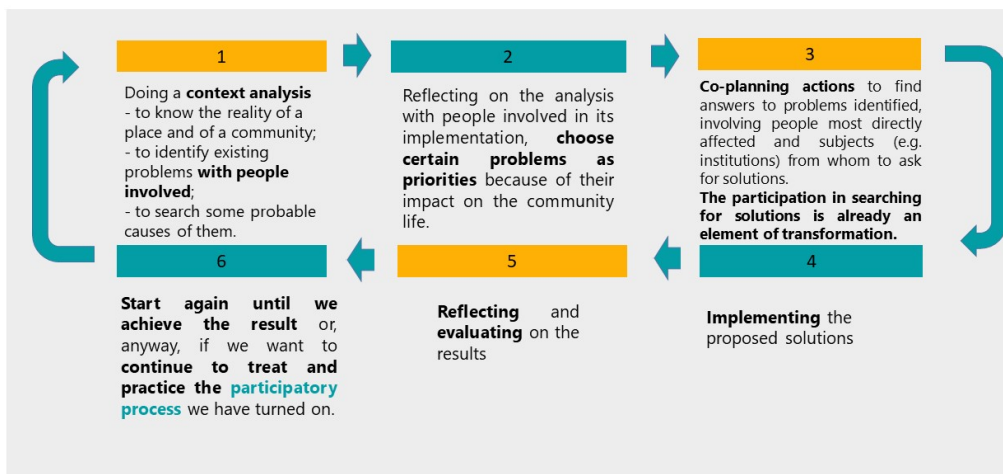
În cazul nostru, prin urmare, cercetarea-acțiune (research action) și formarea în acțiune (training in action) reprezintă o metodologie mai complexă care trebuie să se desfășoare într-un mod unitar:

Este ceea ce am numit formare în acțiune, unde formatorul are un rol crucial: să faciliteze și să însoțească procesele de învățare într-un mod participativ.

Expresia „înveți făcând” este o indicație importantă a metodologiei propuse.

Cu toate acestea, specificăm că, în cazul cercetării-acțiune, „realizarea” noastră nu vizează învățarea unui anumit conținut, ci înțelegerea, reflectarea, re-elaborarea și pornirea de la conținutul unei cercetări dinamice care va fi efectuată în principal în grupuri.

¹¹ Arcidiacono C. "Ricerca-azione partecipata e "cooperative inquiry" (Participatory research-action and "cooperative inquiry") in "La ricerca-intervento", edited by Colucci-Colombo-Montali, Il Mulino Prismi, 2008.

În cazul nostru, prin urmare, cercetarea-acțiune și formarea în acțiune reprezintă o metodologie mai complexă care trebuie să se desfășoare într-un mod unitar: cercetarea-acțiune este principalul instrument metodologic pentru o formare în acțiune.

După cum putem vedea în schema de mai sus, cercetarea-acțiune este un proces care începe de la o analiză de context și această fază este fundamentală pentru a garanta că instruirea este cu adevărat ancorată la contextele locale.

Deoarece, în acest proiect, suntem interesați să înțelegem cât de concret se poate întâlni lumea ESS și cea a învățământului profesional și tehnic și cum aceasta își poate asuma perspectivele ESS, va fi important în primul rând - în analiza contextului - să știm care sunt realitățile care există în acel teritoriu și ce relații există deja.

Pentru a face acest lucru, am putea folosi atât surse obiective, cât și subiective: analiza datelor, cartografierea teritoriului, interviuarea altor formatori din învățământul profesional și tehnic și ESS (adică folosirea lor ca studii de caz pentru a înțelege mai bine valorile și principiile ESS), invitarea unor participanți (de exemplu, antreprenori unde elevii din învățământul profesional și tehnic își fac stagiile), efectuând vizite pe teren sau ateliere experiențiale în întreprinderi de ESS. Acestea sunt câteva modalități de a cunoaște contextul în care lucrăm și pe care vrem să le transformăm și le putem alege în funcție de contextele specifice.

Dar cel mai important lucru nu este utilizarea acestor instrumente ca obiectiv final al cercetării noastre de acțiune: acestea sunt oportunități de cunoaștere și oportunități de a implica actorii și părțile interesate ale comunităților locale în formarea noastră în acțiune; să implice un număr și mai mare de oameni în obiectivele transformării durabile și solidare a economiei și a societății; și să extindă comunitatea de formare care se naște începând cu formarea.

Așadar, conceptul de **comunitate de învățare** este central în procesul de formare în acțiune pe care îl propunem.

Procesul de formare va trebui întotdeauna să păstreze - între timp - un dublu accent:

- să creeze o comunitate de formare printre formatorii care decid să participe la acest proces ca participanți. Pe lângă indicațiile metodologice, care pot fi găsite în paragraful următor, este important să ne concentrăm asupra construcției instruirii în sine. De fapt, formatorii / cursanții trebuie să fie implicați de la început în proiectarea formării (co-proiectare), începând de la împărțirea obiectivelor de formare și implicați continuu în următoarele faze, într-un mediu de învățare de la egal la egal. De asemenea, faza de evaluare a procesului de instruire va trebui considerată un moment de instruire în sine, iar momentele de autoevaluare vor fi fundamentale;
- implicarea actorilor locali care se întâlnesc treptat prin cercetarea-acțiune în procesul de formare și transformare către o dezvoltare locală durabilă și solidară.

În acest fel, putem transforma cu adevărat - pas cu pas - comunitățile noastre în comunități de învățare pentru cetățenie deplină pentru toți, unde fiecare își asumă responsabilitatea pentru binele comun și împărtășește cu ceilalți abilitățile lor într-o perspectivă de la egal la egal.

Această abordare de formare este conectată logic la cea referitoare la conceptul de capacitate, discutată în cadrul parteneriatului de proiect și adoptată (a se vedea O1. Cartografierea) ca o abordare care se potrivește domeniului ESS. *„Se bazează pe noțiunea dezvoltată de Sen (1999) și Nussbaum (2000), stabilind o curriculum prin cumul de abilități care, depășesc atributele individuale, care este adesea punctul central al literaturii privind capacitățile de învățământ superior, pentru a lua în considerare aspectele sociale, economice și culturale, condițiile necesare pentru realizarea capacității. O astfel de abordare ar ajuta cursanții să devină autonomi prin dezvoltarea capacității de bază pentru a putea realiza o serie de rezultate diferite. Mai mult, natura mediată social a abilităților este recunoscută. Învățământul profesional și tehnic nu poate fi doar despre individ. Mai degrabă trebuie să ia în considerare natura colectivă a abilităților și competențelor, îndepărtându-se de expertiză pentru a dezvolta capacitățile individuale de a evolua într-un domeniu ocupațional mai larg. Politicile din învățământul profesional și tehnic s-ar putea concentra pe procesele de învățare, pentru a acționa asupra fiecărei capacități posibile dezvoltate prin practicile la locul de muncă. Calificarea ar fi trecerea de la un pachet de competențe la o serie negociată de standarde ocupaționale care urmează să fie articulate în funcție de indivizi, împuternicindu-i în construirea parcursului lor profesional într-un mediu social și cultural dat .”¹²*

¹² From O1. Mapping final document

Metoda este la fel de importantă ca și conținutul, în special în ESS. Prin urmare, predarea necesită atât cunoașterea metodelor de învățare în care participarea este activă, orizontală și largă, cât și conștientizarea faptului că metoda este o parte integrantă a predării.

Metodologia acestei instruiți va fi cât mai **participativă** posibil, formatorii asumându-și rolul de animatori, promovând discuții, dezbateri și grupuri de lucru reale (o muncă de cooperare, implicând rotația rolurilor între grup și responsabilitate) pentru a crea un proces de învățare

comună care va avea ca rezultat o îmbunătățire semnificativă a cursului de formare în acțiune.

Elementele colectate în etapa de *Cartografiere* (O1) ne spun că în cadrul formării - în special a celor referitoare la ESS - aspectele metodologice de formare par a fi la fel de importante ca și conținutul și abilitățile formatorilor. Unul dintre principalele motive se datorează faptului că formatorii consideră că procesul complet de formare ar trebui să fie o experiență pozitivă pentru abilitarea cursanților și, în al doilea rând, pentru că ar putea fi o simulare a modului în care ar putea fi lucrul într-un mediu de ESS. Cu propriile cuvinte ale respondenților: „Metoda este la fel de importantă ca și conținutul, mai ales în SSE. Prin urmare, predarea necesită atât cunoașterea metodelor de învățare în care participarea este activă, orizontală și largă, cât și conștientizarea faptului că metoda este o parte integrantă a predării”¹³.

2.1 IDEI ȘI SUGESTII PENTRU FORMATORI

Trainer - Contract de formare: la începutul instruiți, formatorii și stagiarii ar trebui să convină asupra unui contract de formare. Acesta este un pas crucial pentru construirea unei relații fluide și a unei conexiuni puternice și a comuniunii între formator și cursant, care va permite ca formarea să fie o experiență cu adevărat transformatoare. Această relație va permite, de asemenea, să procedăm cu flexibilitate pe baza nevoilor cursanților și a feedback-ului acestora: va fi posibil să participăm în mod constant la planificarea instruiți și să construim, în acest fel, o comunitate educațională.

Stilul și abordarea formatorilor: încrederea și respectul reciproc între formatori și cursanți sunt importante la fel de mult ca și empatia cu actorii întreprinderii sociale, lucrătorii din ESS, membrii cooperativelor sociale sau voluntarii. Abilitățile emoționale sunt cruciale, de asemenea, pentru a permite posibilitatea ca cursanții să provină din grupuri vulnerabile și să se confrunte cu problemele sociale actuale (sănătate, ocupare,

¹³ F.B, Vet Trainer, 2019, Italy.

îngrijire socială etc.). În acest sens, formatorii pot fi capabili să stimuleze etica personală, deoarece acțiunea în ESS nu poate fi disociată de etica individuală mai profundă și de viziunea asupra lumii a persoanei. Din acest motiv, formatorii pot împărtăși valorile esențiale ale ESS, iar stilul și abordarea lor ar trebui să fie coerente și în concordanță cu rezultatele învățării și cu scopul general al instruirii. Este vital să aliniați ceea ce face persoana (activitățile ESS guvernate de principiile ESS) și ceea ce este persoana (ca ființă umană). Toate aceste caracteristici nu pot fi întotdeauna existente la o singură persoană, dar sunt de dorit pentru a avea un impact coerent asupra cursanților.

Alternanța teoriei și a sesiunilor empirice: schimbarea constantă între sesiunea de teorie și partea empirică poate motiva participanții și, în același timp, poate crea o înțelegere profundă. Pe parcursul întregului curs de formare, va fi important să se realizeze procese, să se practice „ascultarea activă” a invitaților externi și să se cunoască experiențe concrete prin vizite pe teren, pentru a îmbunătăți implicarea cursanților și, astfel, pentru a facilita înțelegerea acestora. Prin urmare, ar fi important să acordați atenție alegerii spațiului de formare (accesibil și confortabil pentru toți), preferând și locuri în aer liber care pot fi folosite pentru jocuri sau exerciții, păstrând interesul pentru niveluri ridicate, inclusiv activități corporale, mentale și emoționale).

Importanța metodelor active și de cooperare: întregul curs de formare trebuie să urmeze o abordare de învățare activă și cooperativă pe care ESS o întruchipează, învățând prin practică și educație de la egal la egal.

Există mai multe metodologii utile pentru a îmbunătăți comunicarea și a promova o muncă de cooperare: este important să alegeți metodologia adecvată situației și grupului țintă și, dacă este necesar, să o adaptați.

INSTRUMENTE ȘI METODOLOGII

- ✓ World café → metodologie pentru găzduirea unui dialog de grup;
- ✓ Tehnica Open space → metodologie pentru întâlniri auto-organizate
- ✓ Dragonul visând → metode pentru procese vizionare, planificare, implementare și evaluare;
 - ✓ Sociocrație → reflectă asupra consimțământului vs. consens;
- ✓ Comunicare non-violentă → abilități de comunicare eficientă și soluționarea conflictelor;
 - ✓ Analiză SWOT → instrument util pentru identificarea „stării” unei întreprinderi sau organizații sociale, analizând punctele tari, punctele slabe, oportunitățile și amenințările;
- ✓ Seturi de învățare cu acțiuni modificate (ALS) → adesea folosit pentru a ajuta un membru al unui grup să rezolve o problemă sau o situație pe care ar putea să o întâmpine;
- ✓ Jocuri de rol și exerciții de simulare → pentru a construi unele situații de management reale sau fictive în clasă;
 - ✓ Metoda Jigsaw → să facă o echipă reală să coopereze
- ✓ *Asamblea do Cuidado* → util pentru a discuta probleme importante de îngrijire în cadrul comunității, care vor permite un spațiu sigur pentru a construi sentimentul de comunitate
- ✓ I DO ARRT → metodologie pentru a co-crea și prezenta intențiile, rezultatele dorite, agenda, regulile, rolurile și timpul unei formări (de exemplu)
- ✓ Joaca serioasă cu LEGO → să exerseze și să reflecteze asupra muncii colaborative.

3. (RE)SURSE PENTRU INSPIRAȚIE

PROGRAME ȘI ACTIVITĂȚI DE FORMARE PRIVIND ESS

Modulele de formare din cadrul programului Erasmus+ *Economia socială și solidară în Europa: afirmarea unei noi paradigme prin inovarea programelor de învățământ IVET* (septembrie 2016-august 2018):

- Valori și principii SSE
- Management democratic în SSE
- Finanțe și resurse etice și solidare

<https://apdes.pt/en/portfolio/ssee-social-and-solidarity-economy-in-europe/>

Pachetul de învățare CEST

<https://www.technet-berlin.de/cesttransfer-en>

KISS: Acesta își propune să contribuie la promovarea durabilității inițiativelor de ESS.

<https://www.kissproject.eu>

Manualul de economie socială și solidară are multe resurse cu studii de caz și activități pedagogice, deși la nivelul învățământului superior - dintr-un proiect condus de York St. John University, implicat la Universitatea din Porto (Portugalia) și finanțat prin programul Erasmus Mundus

<https://www.yorks.ac.uk/socialeconomy/handbook/>

Initiative for a Social Solidarity Economy (ISSE) - Community Work, este un proiect de parteneriat finanțat prin programul Erasmus +. Scopul său este de a identifica abordări, strategii și instrumente comune pentru a promova conștientizarea, recunoașterea, dezvoltarea și promovarea SSE.

Manualul de formare: <https://issecommunityworks.files.wordpress.com/2016/05/training-manual-final-10-12-16.pdf>

Portfoliul de competențe:

<https://issecommunityworks.files.wordpress.com/2016/04/portfolio-of-competence-english-version.pdf>

Proiectul **SUSY** cuprinde multiple resurse disponibile în engleză precum și în alte limbi

<http://www.solidarityeconomy.eu/>

COMPETENȚE CHEIE

RECOMANDAREA CONSILIULUI din 22 Mai 2018 asupra competențelor cheie ale învățării continue

[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01)&from=EN)

Raportul CEDEFOP asupra competențelor cheie în VET – 2015

<https://www.cedefop.europa.eu/en/events-and-projects/networks/refernet/thematic-perspectives/key-competences-in-vet>

Declarația miniștrilor responsabili cu educația și formarea profesională - din statele membre ale UE, țările candidate, țările din Spațiul Economic European – 2015

https://www.efvet.org/wp-content/uploads/2016/08/rigaconclusions_revised_21-06.pdf

PRIVIND CERCETAREA -ACȚIUNE (ACTION RESEARCH)
Cilliers, W.J., Un proces de învățare experiențială pentru avansarea angajaților dezavantajați într-un context industrial - (Capitolul 3 - Metode de cercetare) - Universitatea din Pretoria https://it.scribd.com/document/355806841/02chapter3-pdf
O'Brien R., O prezentare generală a abordării metodologice a cercetării-acțiune în Roberto Richardson (Ed.), <i>Teoria e Prática da Pesquisa Ação [Theory and Practice of Action Research]</i>. João Pessoa, Brazil: Universidade Federal da Paraíba. 1998 http://www.web.ca/~robrien/papers/arfinal.html
Riel, M. (2010-2019). Înțelegerea cercetării-acțiune colaborativă. Center For Collaborative Action Research, Pepperdine University CA, USA (Last revision Mar 2019). http://cadres.pepperdine.edu/ccar/define.html
Smith, M. K. (1996; 2001, 2007) 'Action research', the encyclopedia of informal education. http://infed.org/mobi/action-research/
Iowa State University - University Library - Research Methodologies Guide O colecție de resurse care descrie metodele de cercetare în științele sociale https://instr.iastate.libguides.com/c.php?g=49332&p=318066
Ce este cercetarea de acțiune? Video. Durată: 8':50" https://www.youtube.com/watch?v=Ta21Oat1bro
PRIVIND ABORDAREA CAPACITĂȚII
Rethinking skills in Vocational Education and Training NSW Department of Education & Communities, 2011 https://www.voced.edu.au/content/ngv%3A48914
The Capability Approach: its development, critiques and recent advances Global Poverty Research Group Institute for Development Policy and Management, University of Manchester, UK, 2006 http://www.gprg.org/pubs/workingpapers/pdfs/gprg-wps-032.pdf
An Introduction to the Human Development and Capability Approach Edited by Sèverin Deneulin with Lila Shalhani, 2009 https://idl-bnc-idrc.dspacedirect.org/bitstream/handle/10625/40248/IDL-40248.pdf?sequence=1&isAllowed=y
Amartya Sen's Capability approach and education: enhancing social justice In LISA e-journal Vol. XIV n°1 2016 https://journals.openedition.org/lisa/8913
PRIVIND MUNCA
ILO – Declaration of Philadelphia https://www.ilo.org/legacy/english/inwork/cb-policy_guide/declarationofPhiladelphia1944.pdf
ILO- Decent work indicators 2013 https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---integration/documents/publication/wcms_229374.pdf

ANNEXE:

A. PACTUL PRIVIND FORMAREA

"SSE VET2 - Strengthening VET trainers' competences and skills"
"Co-design a training in action experience
with VET trainers involved in SSE field at international level"
Bergamo, October 18th 2019

Training pact

We are here, people of different places, gender and generations
to live training as a way to grow together with others
and to give new shape to our actions.

We believe that the interaction between SSE and VET can contribute to make
the transition to more human economies
through the capability of each one.

Each of us and we all together are engaged in these days
to find common vocabulary, knowledge, analysing realities and innovative experiences
but first - and while we do this - we want live positive relationships
of active listening and exchange between us,
based on mutual respect and respect for common rules.

The experience and knowledge of each one can become the experience and knowledge of all.

In the same way we all can look at, understand and welcome
limits and differences of each one
as a training community in which
"no one educates anyone, because we all educate ourselves in the community"
(Freire P., 1970)

**To all trainers and all trainees,
good work for all of us!**

I agree _____

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

www.apdes.pt

www.dock.zone

www.cries.ro

www.le-mes.org

www.ripesseu.net

www.solidariusitalia.it

www.technet-berlin.de

B. UNELE ÎNTREBĂRI DESPRE ZONELE DE EXPERIMENTARE

1. Care sunt motivele și criteriile care au condus la alegerea zonelor de experimentare?

2. Care sunt părțile interesate care trebuie implicate în pilotarea formării (factori de decizie politică, administratori locali, agenții de formare, inițiative ESS ...)?

3. Care sunt inițiativele ESS prezente în zonele de experimentare care pot fi vizitate și / sau utilizate ca studii de caz în timpul instruirii

4. În ce realități lucrează formatorii care vor fi implicați în formarea națională ca și cursanți?

C. PROPUNERE DE PLAN PENTRU O SESIUNE TRANSNAȚIONALĂ DE FORMARE DE 5 ZILE

ZIUA 1	ZIUA 2	ZIUA 3	ZIUA 4	Day 5
Goal of the day				
Împărtășirea viziunii: ESS și învățământului profesional și tehnic pentru o dezvoltare locală durabilă	Identificarea decalajului dintre abilitățile necesare în ESS și cele dezvoltate prin VET	Observarea și cunoașterea unei experiențe a unei întreprinderi de ESS	Cunoașterea metodologiei de cercetare-acțiune	Co-proiectați structura formării naționale în O2
Dimineața				
Unitatea 1-Introducere - Prezentarea participanților - Prezentarea proiectului (și experiența anterioară a proiectului ESS IVET) - Structura de formare: C1 în O2 ca formare în acțiune. - Construirea unei „comunități de învățare” Unitatea 2 – Limbaj și semnificații comune pentru o viziune partajată---Diferențe între ESS și economia convențională, cu focus pe: 1) Valori și principii 2) Management 3) Finanțe și resurse	Unitatea 1 - Cum să se adapteze și / sau să se îmbogățească competențele cheie recunoscute în prezent de UE și abilitățile tehnice în raport cu nevoile ESS. Unitatea 2-Către abordarea capabilităților	VIZITA LA COOPERATIVA BIO IRIS https://www.irisbio.com/en/	Unitatea 1-Feedback cu privire la vizita pe teren la Cooperativa IRIS Cum continuă acțiunea-cercetare? Unitatea 2- De la analiza unui singur element la realitatea complexă Construirea schimbării prin planificare participativă, pornind de la cunoașterea teritoriului și a actorilor care locuiesc acolo.	Unitatea 1- Conținuturi și metodologii de formare Cum se folosește platforma de e-learning Moodle Unitatea 2- Co-proiectarea și partajarea structurii naționale de formare cursurilor pilot.
După-amiaza				

Unitatea 3-Rolul formării profesionale din perspectiva ESS: relația dintre ESS și învățământul profesional și tehnic Unitatea 4 - Vizita la Ruah coop.http://www.cooperativaruah.it/ Focus asupra muncii: ce muncă este necesară pentru dezvoltarea locală durabilă și solidară? Cină "Circolino" in Bergamo Alta Cooperativa "Città Alta" http://www.ilcircolinocittaalta.it/	Unitatea 3 – Cercetarea- acțiune într-un proces de formare în acțiune. Cunoașterea contextelor teritoriale. Unitatea 4- Exercițiu pregător pentru vizita de teren a doua zi Cină Areté https://aretecoop.it/	Întâlnire la Banca Etică Cină Free dinner or catering in Hostel	Unitatea 3/4 - Procesul de formare în acțiune în zonele de experimentare: co-proiectarea formărilor naționale Cină La Porta del Parco (Comune di Mozzo) https://www.coopalchimia.it/15/52/Ambiente/La-Porta-del-Parco	Evaluare <i>Petrecere "Parco dei Colli" with the network of social economy solidarity of Bergamo</i>
--	---	--	---	--

D. PROPUNERE DE PLAN PENTRU O SESIUNE TRANSNAȚIONALĂ DE FORMARE DE 8 ZILE

Portugalia. 1 zonă de experimentare: Porto. Când: sesiuni de formare în timpul săptămânii și la final de săptămână Cum: prin participare față în față							
Ziua 1	Ziua 2	Ziua 3	Ziua 4	Ziua 5	Ziua 6	Ziua 7	Ziua 8
Pentru a împărtăși viziunea: ESS ca instrument pentru dezvoltarea durabilă locală. Obiective specifice: Cunoașterea limbajului și conceptelor pentru o viziune comună; Să cunoască practicile pentru o viziune comună .		Pentru a conecta ESS și învățământul profesional și tehnic. Obiective specifice: Să explice ESS; Construirea unei abordări a capacităților și de conectare ESS și învățământul profesional și tehnic		Pentru a analiza ESS. Obiective specifice: Co-creați instrumente pentru a analiza realitatea; Pentru a vedea și cunoaște experiențe integrate ale ESS.		Pentru a pregăti pașii următori. Obiective specifice: Activarea practicilor zilnice de cooperare în Porto; Evaluează și sărbătorește	

Grecia 2 Zone experimentare: Atena si Chania (în anumite părți grupurile au lucrat on-line). Când: sesiuni în timpul săptămânii și doar o zi de sâmbătă Cum: prin participare față în față, dar și la distanță							
Ziua 1	Ziua 2	Ziua 3	Ziua 4	Ziua 5	Ziua 6	Ziua 7	Ziua 8
Faza de pregătire / Formarea și analiza nevoilor cursanților - se concentrează pe cunoștințe și abilități	Prima zi / Context educațional / Formularea comună a contractului de formare / Obiective comune / Introducere la formarea în acțiune și obiectivele proiectului / Crearea înțelegerii comune a terminologiei și conceptelor	Rolul formatorului în învățământul profesional și tehnic / rolul elevului / Cum să dezvoltăm un program educațional în VET / Formator VET și abilități și competențele specifice ESS/ Cercetarea-acțiune	Elemente de bază ale actorilor ESS / Introducere și implementare pe matricea ESS / pregătirea studiului de caz	Studiu de caz al întreprinderii ESS / Completarea matrice ESS / Evaluare intermediară	Management democratic / colectiv / diferite roluri / reflecție	Metodologie și instrumente de dezvoltare locală durabilă	Ce este o evaluare/ Ce evaluăm / Evaluarea întregului program de formare

Franța. 2 Zone de experimentare: Paris și Toulouse. Când sesiuni de formare în general în timpul weekend-ului Cum: prin participare față în față și la distanță							
Paris							
Ziua 1	Ziua 2	Ziua 3	Ziua 4	Ziua 5	Ziua 6	Ziua 7	Ziua 8
Construirea unei comunități de învățare. Cadrul teoretic al ESS.		Cadrul teoretic al VET abilități, competențe și capabilități		Abilități ESS, instrumente și metodologii pentru formare		Formare în acțiune	Evaluare
Toulouse							
Ziua 1	Ziua 2	Ziua 3	Ziua 4	Ziua 5	Ziua 6	Ziua 7	Ziua 8 +
Introducere. Împărtășirea viziunii: ESS și VET - formarea comunității și formarea - acțiune.		Sesiuni metodologice, construirea grilei de observare și vizite pe teren		Provocarea pentru o dezvoltare durabilă locală și decalajul dintre abilitățile necesare în ESS și cele dezvoltate în prezent în VET		Concentrați-vă pe abilitățile ESS și formarea în acțiune	Co-proiectarea materialelor și propunerilor de instruire

Germany 1 Zona de experimentare: Berlin When: timp de o săptămână How: față în față							
Ziua 1	Ziua 2	Ziua 3	Ziua 4	Ziua 5	Ziua 6	Ziua 7	Ziua 8
Prezentarea participanților și a proiectului. Identificarea nevoilor și intereselor participanților .	Valorile și principiile ESS în contrast cu economia tradițională. Discrepanță în sistemul curent VET în ceea ce privește ESS. Strângere întrebări pentru învățare / predare ulterioară. Grup de lucru pe: capital social, management social, măsurarea impactului. Feedback-uri în plen.	Prezentarea constatărilor privind capitalul social și marketingul social. Discutarea subiectului în grupuri de lucru paralele. Feedback-uri în plen.	Prezentarea constatărilor privind managementul democratic și planificarea întreprinderii sociale. Discuție în grupuri de lucru, în paralel. Feedback-uri în plen	Prezentarea constatărilor privind impactul asupra localității și achiziționarea de resurse, inclusiv finanțare. Discuție în grupuri de lucru, în paralel. Feedback-uri în plen.	Vizită pe teren la Ex-Rotaprint; dezbateri, folosind rezultatele și grila în conformitate cu cele elaborate în zilele anterioare	Evaluarea vizitei, compararea cu experiențele proprii din întreprinderile sociale	Evaluarea finală a pregătirii naționale; activități viitoare în comunitatea de formare

Italia 2 Zone experimentare Como și Bergamo

Când: participare față în față și la distanță

Como							
Ziua 1	Ziua 2	Ziua 3	Ziua 4	Ziua 5	Ziua 6	Ziua 7	Ziua 8
Introducere și așteptările participanților/ Împărtășirea viziunii/ ESS și VET concentrați-vă pe abilități și capacități. Maparea contextului local (realitățile ESS și VET) și analiza fluxului din ESS		Analiza SWOT și metodologia de cercetare - acțiune	Compararea rezultatelor interviurilor (realizate după sesiunea anterioară) și a atelierului. Concentrați-vă asupra conceptului de capabilitate și a viitorului muncii. Valorile și organizarea în ESS		Crearea de materiale didactice comune		
Bergamo							
Ziua 1	Ziua 2	Ziua 3	Ziua 4	Ziua 5	Ziua 6	Ziua 7	Ziua 8 +
Introducere și așteptările participanților. Împărtășirea viziunii: ESS și VET - concentrați-vă pe abilități și capabilități. Cartarea contextului local (realitățile ESS și VET) și analiza fluxului din ESS		Analiza SWOT și metodologia de cercetare - acțiune	Covid-19 și scenariu nou: soluții ESS în timpul urgenței de sănătate	ESS în materiale didactice	Crearea de materiale didactice comune		

România. 2 Zone experimentare: București și Timișoara (în același loc pentru formare).

Când: sesiuni de formare în general în timpul weekend-ului

Cum: prin participare față în față și la distanță

Ziua 1	Ziua 2	Ziua 3	Ziua 4	Ziua 5	Ziua 6	Ziua 7	Ziua 8
Sesiune introductivă și înțelegerea și discutarea despre rolul ESS și VET în societatea noastră. Introducerea abordării capabilităților.		Cunoașterea ESS și a unor concepte educaționale. Dezvoltarea participativă a materialelor de instruire			Întâlniri online cu 9 întreprinderi sociale și crearea de materiale didactice comune.		

E. PLAN DE PROPUNERE PENTRU PARTICIPAREA LA UN PROGRAM DE FORMARE TRANSNAȚIONAL DE 3 ZILE ¹⁴

	Ziua 1	Ziua 2	Ziua 3	Ziua 4	Ziua 5
09.30-10.30	Prezentare generală a participanților și a proiectului „		Schimb de experiență: fiecare comunitate națională de formare va prezenta un instrument utilizat, cu impact în formările naționale 10 minute / echipă		Autoevaluarea participanților. Perspectiva națională de advocacy - cum poate fi multiplicat acest proces la nivel național? Perspectiva europeană de advocacy - RIPESS
10.30-10.45	Pauză de cafea		Pauză de cafea	Pauză de cafea	Pauză de cafea
10.45 -12.45	Prezentare informații despre experiența cu privire la formările naționale la nivelul a 6 țări europene (DE, IT, GR, FR, PT, RO) - prezentarea realizată de formatori /cursanți / parteneri. Prezentare specifică pentru zonele de experimentare 10 minute + 5 minute Q & A / partener		Cum se construiește un studiu de caz?		Evaluarea programului de formare (APDES)
14.00-15.30		Experiență de partajare bilaterală- prezentări mai aprofundate despre programele de formare naționale		Prezentare și dezbatere IO2 Cum să construiești o comunitate de formare? Sfaturi pentru formare (față în față / online)	
15.30-15.45	Pauză de cafea	Pauză de cafea	Pauză de cafea	Pauză de cafea	Pauză de cafea
15.45 17.15		Reflecție la nivelul comunităților naționale de formare despre informațiile schimbate în sesiunile bilaterale / Pregătirea prezentării pentru ziua următoare		Cum se practică cercetarea- acțiune?	
19.00			Schimb cultural online		

¹⁴ Datorită situației determinate de Covid-19, formarea s-a organizat on-line, luându-se decizia ca activitățile de formare să se desfășoare pe perioada mai multor zile pentru a evita un timp prelungit în fața calculatorului.

